

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 33

Заснований в 1996 році

Рівне – 2005

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 33. — Рівне: РДГУ, 2005. — 138 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем педагогіки, дидактики, історії педагогіки, теорії і методики трудової підготовки, профорієнтації, виховання дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мітюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №5 від 30.12.2005 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 4.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2005

Випуск 33, 2005. Наукові записки РДГУ.

УДК: 378.02: 371.38

Ю.В. КИРИЛЬЧУК

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ „ТЕХНОЛОГІЯ”.

Резюме. Одним з шляхів вдосконалення трудової підготовки учнів загальноосвітньої школи є підвищення рівня методичної підготовки вчителів трудового навчання. Така підготовка буде ефективною при використанні у навчальному процесі розвивальної допомоги і педагогічної підтримки.

Ключові слова: способи розвивальної допомоги, педагогічні ігри, розвивальне навчання, аналіз ситуації.

Вища школа займає місце в системі безперервної освіти. Вона прямо зв'язана з економікою, наукою технологією і культурою суспільства в цілому. Тому її розвиток є важливою складовою частиною стратегії загальнонаціонального розвитку. При цьому, при значних досягненнях у розвитку вищої школи, якість підготовки наших спеціалістів не відповідає сучасним вимогам. У нас надлишок спеціалістів з дипломами і недостача кадрів, здатних на високому професійному рівні розв'язувати складні сучасні завдання. На ринку праці потрібні спеціалісти не знаючі, а вмінючі використовувати отримані знання. Це стосується і вчителів трудового навчання. На необхідність модернізації підготовки майбутніх вчителів трудового навчання вказують у своїх дослідженнях О.М. Коберник [3], В.К. Сидоренко [3], В.Б. Харламенко [5], В.В.Юрженко [6] та ін. З іншого боку, аналіз існуючої практики методичної підготовки вчителів до реалізації в загальноосвітніх навчальних закладах освітньої галузі „Технологія” дозволив виділити такі недоліки у знаннях і вміннях майбутніх спеціалістів:

- студенти не вмінють передбачати типові помилки у знаннях та вміннях учнів;
- у них відсутній досвід спілкування з учнями;
- вони не достатньо володіють прийомами розумової діяльності (навичками аналізувати й узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки, вести дискусію, логічно мислити);
- у них недостатній запас практичних умінь з організації навчально–пізнавальної діяльності учнів на уроках та раціонального добору необхідних для цього засобів, методів, прийомів навчання.

У цьому зв'язку виникає проблема пошуку ефективних шляхів вдосконалення підготовки майбутніх вчителів трудового навчання з метою компенсування в них практичного досвіду. Розглядаючи еволюцію педагогічної науки і практики видно такі основні типи навчання, які склалися впродовж тисячоліть: 1) авторитарний (когнітивний) та 2) особистісно–зорієнтований. І, як свідчить педагогічна практика, дедалі більше уваги привертає до себе особистісно–зорієнтоване навчання. У протиположному авторитарному типу навчання, для організації якого визначальним принципом є передача готових знань, особистісно–зорієнтована освіта програмує народження думки в процесі педагогічної співпраці, де учень чи студент ступає на шлях свободи, пізнання, дослідного учіння, а педагог опановує способи розвивальної допомоги і педагогічної підтримки.[1; 2] Метою особистісно–зорієнтованої освіти є не оволодіння знаннями, уміннями, навичками, як в авторитарному типі навчання, а вільний розвиток особистості, яка в процесі навчання зберігає свою індивідуальну неповторність.

Окреслимо окремі способи розвивальної допомоги у процесі дослідного учіння на заняттях з теорії і методики трудового навчання – передусім мотиваційного плану.

1. Створення на занятті особистісно–зорієнтованих ситуацій.

Атмосфера свободи учіння, ситуація живого спілкування і природного самовираження зможуть виникнути лише тоді, коли викладач і студенти пройняті взаєморозумінням. Викладач має знайти для учнів матеріал спільних переживань, захопити їх темою заняття, пробудити і увесь час підтримувати творчу реакцію та пізнавальний інтерес. За даних умов виконання вправи перестає бути для студентів тільки формальним завданням. Визначальним для цього є створення на занятті такої системи ситуативних завдань, які не можна вирішити на репродуктивному рівні, коли немає правил однозначних істин, простих розв'язків. Студент сам має відшукати проблему, протиріччя, знайти причину та шляхи вирішення. Наприклад створюються ситуації, коли потрібно подумати про себе, дати критичну оцінку фактам, побудувати модель проведення заняття, знайти шляхи досягнення навчально – виховних цілей заняття за визначеною темою, враховуючи особливості розвитку учнів певної вікової категорії. Саме в процесі такої діяльності і формується суб'єктивний досвід особистості.

В.В. Сериков обґрунтовує три основні характеристики особистісно–зорієнтованої ситуації: 1) життєвість контексту; 2) діалогічність; 3) взаємодія її учасників. Реалізація означених характеристик особистісно – зорієнтованих ситуацій є необхідною передумовою результативності дослідного учіння [4].

Виходячи із останнього ми у своїх дослідженнях виділили такі три типи завдань на аналіз ситуацій (див. таблицю 1). Застосування таких проблемно – розвиваючих завдань забезпечує конкретне застосування засвоєного навчального змісту у реальній практиці, вчить досліджувати явища, аналізувати і синтезувати їх, встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, розвиває здатність ставити і розв'язувати проблеми. Перевагою аналізу ситуацій на заняттях з методики трудового навчання є і те, що навіть при їх ідеальній організації неможливо розглянути на практиці всі ситуації, які можуть виникнути під час проведення трудового навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Цьому допоможе словесний опис найбільш складних, актуальних, рідких і відповідальних ситуацій, а студенти отримають можливість змоделювати свою практичну діяльність у конкретних умовах. При чому сам процес прийняття рішення у даному випадку дидактично більш цінний, ніж правильний розв'язок тому, що студенти всесторонньо аналізують ситуацію, вивчають

закономірності причинно – наслідкових зв'язків, вибирають найбільш вдалий розв'язок, прогнозують наслідки розвитку ситуацій, а також обґрунтовують підсумок своєї діяльності, захищають його у вільній дискусії.

Таблиця 1.

Діяльність студентів при аналізі різних ситуацій.

№ з/п	Ситуація	Діяльність студентів
1	Ситуація – проблема	Студенти знаходять причину виникнення проблеми. Аналізують можливі шляхи її розв'язку і вибирають найбільш вдалий.
2	Ситуація – оцінка	Студенти всесторонньо аналізують ситуацію і готове прийняте рішення, а потім оцінюють його.
3	Ситуація – вправа	Студенти вправляються у вирішенні нескладних практичних завдань методичного характеру, використовуючи знання і уміння з розв'язування аналогічних навчальних завдань.

2. Залучення студентів до написання курсових робіт і до роботи у проблемних групах.

Важливим способом розвивальної допомоги студентам при вивченні методики трудового навчання є залучення їх до написання курсових робіт з даного предмету, з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань та застосування їх до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

При написанні курсової роботи студент проводить аналіз науково – методичної літератури та періодичних видань з теми роботи, опис педагогічного досвіду вчителів трудового навчання міста, області (роботу їх студент вивчає під час педагогічної практики), розкриває сутність проблеми курсової роботи з питань теорії та методики трудового навчання у різних її аспектах, аналізує зміст навчальної програми з трудового навчання з метою виявлення основних знань, вмінь, понять і т.п., які формуються в учнів при вивченні окремих розділів чи тем, розробляє методику їх формування. Дієвим засобом розвивальної допомоги студентам є залучення їх до роботи у проблемних групах, де вирішуються подібні завдання.

Завдяки цьому викладач має можливість:

- створити оптимальні умови для формування у майбутнього вчителя трудового навчання навичок шукати і аналізувати та узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки, логічно мислити.
- органічно поєднати аудиторну і поза аудиторну роботу, спрямовану на формування життєвих компетенцій студентів, вмінь саморегуляції та саморозвитку, самостійного навчання.

3. Застосування рольових ігор на заняттях з теорії і методики трудового навчання.

Знаючи педагогічну цінність гри в навчальному процесі учнівської молоді, як засобу навчання і розвитку та формування інтересу до пізнання, ми передбачаємо: спроектовані з врахуванням соціального прогресу і передового педагогічного досвіду, вони можуть бути одним з ефективних педагогічних впливів формування у майбутніх вчителів трудового навчання практичних умінь з організації навчально – пізнавальної діяльності учнів та раціонального добору необхідних для цього засобів, методів, прийомів навчання, досвіду спілкування з учнями, вмінь передбачати типові помилки у знаннях і вміннях учнів.

У процесі підготовки майбутніх вчителів трудового навчання можна виділити декілька видів педагогічних ігор:

- дидактичні ігри – диспути;
- ділові ігри з практичного відпрацювання професійних умінь;
- рольові ігри, що поєднують теоретичну і практичну сторони формування умінь та навичок.

Дидактичні ігри-диспути можуть проводитись у теоретичному варіанті. Специфікою їх теоретичного варіанту у процесі вивчення методики викладання трудового навчання є орієнтація здебільшого на формування первісних професійних умінь студентів на теоретичній базі. В результаті таких ігор кожен студент осмислює теоретичні основи професійних навичок, які в нього ще мають бути сформовані, навчається об'єктивно оцінювати правильність виконання професійних дій іншими студентами, їх уміння передбачати свої дії на основі теоретичного обґрунтування. Наведемо приклад такої гри-диспуту при проведенні лабораторної роботи „Методика проведення етапу заняття трудового навчання (виклад нового матеріалу)”.

Обладнання для гри: 1) натуральна наочність, яку можна використовувати на даному занятті; 2) схематична наочність (таблиці, плакати).

Ролі, які виконуватимуть студенти групи:

- 1) обліковці, що враховують якісні відповіді за заданими критеріями: правильність вибору рішення і обґрунтованість його;
- 2) судді, що виводять оцінку за матеріалами обліковців;
- 3) арбітром спочатку є викладач, а пізніше, коли для учнів гра стане звичною, можуть бути два найкомпетентніші студенти (у випадку, коли судді і арбітри не зможуть дійти згоди, педагог допоможе виявити хто правий);
- 4) решта студентів - безпосередні учасники гри (найкраще їх розділити на дві рівні підгрупи - тоді гра буде проводитись у вигляді естафети).

По черзі виходить один із студентів підгрупи. Розглянемо їх дії на конкретному прикладі.

Перший учень повідомляє тему, мету і послідовність викладу навчального матеріалу, а також обґрунтовує доцільність та умови використання тієї чи іншої наочності при цьому. Учні конкуруючої (протилежної) групи

можуть ставити будь-які запитання з практики або теоретичного обґрунтування даних дій. Забороняється форма запитання: "Чому у нього помилка?..." (ще невідомо чи це помилка), Доцільно ставити запитання у формі: "Чому ти запропонував так?" Якщо студенту важко відповісти або обґрунтувати своє рішення, йому можуть допомагати товариші з його підгрупи. Після нього виходить студент протилежної підгрупи і обґрунтовує свій варіант використання методів і прийомів навчання на даному етапі уроку, а також форм організації навчальної діяльності учнів при цьому стосовно визначених цілей. І так до кінця розбору даного питання.

Ведучий гри - викладач, або ж кращий студент під наглядом викладача.

Арбітри слідкують за виконанням правил гри. Обліковці записують правильність чи помилковість (або відсутність) відповідей. Судді оцінюють всю діяльність майбутнього вчителя трудового навчання, який відповідає, і окремо враховують відповіді товаришів з підгрупи, які йому допомагали. Все це підсумовується і оцінюється в кінці заняття. У кінці гри підводиться підсумок.

Ділові ігри з практичного відпрацювання професійних умінь відрізняються від попередніх тим, що критеріями сформованості умінь є якість „швидкість” і „згорнута у підсвідомість” обґрунтованість виконання їх. Тому змінюється і структура гри, і ролі, і сам хід її. Крім того, можливе повне виконання всіх дій одним студентом, а отже, багаторазове повторення їх протягом гри (тому, що елемент свідомого або творчого підходу згортається у підсвідомість). Такі ігри передбачено організовувати на першому етапі проведення пробних занять з трудового навчання. Тут кілька студентів проводять заняття разом. Причому кожен з студентів проводить лише фрагмент заняття (повторення вивченого матеріалу, виклад нового матеріалу, закріплення, вступний інструктаж для самостійної роботи).

Обладнання для такої гри буде таким: 1) натуральна наочність; 2) схематична наочність (плакати); 3) годинник; 4) план-конспект заняття; 5) підручник з трудового навчання для учнів 5 - 9 класів; 6) шкільна дошка.

Ролі, що виконують студенти групи: 1) вчителі; 2) хронометристи; 3) експерти за якістю виконання; 4) ведучий-викладач або найкомпетентніший студент; 5) решта студентів - безпосередні учасники гри (учні).

Студенти (вчителі) по черзі проводять визначені етапи заняття. Хронометристи фіксують час, затрачений на проведення кожного етапу заняття по хвилинах, а також на виконання певних дій вчителя.

Коли є претензії до якості або часу виконання певних дій, ведучим ставиться додаткове запитання на теоретичне обґрунтування їх (воно не враховується хронометристами у час загальної роботи). В кінці експерти проводять аналіз проведеного заняття за наступною схемою:

- організація роботи учнів (структура заняття, форми навчальної діяльності учнів);
- реалізація дидактичних принципів навчання;
- вибір раціональних методів навчання і прийомів навчання для досягнення визначених цілей заняття;
- вибір раціональних методичних прийомів активізації пізнавальної діяльності.

Таку ж гру можна проводити і у вигляді змагання. З цією метою визначається два уроки на різні теми. Два студенти проводять однакові фрагменти уроків (наприклад, етап викладу нового матеріалу). А далі ви за попередньою схемою. В кінці проводиться підсумок, визначається переможець.

Для проведення рольової педагогічної гри „Пробний урок з трудового навчання” використовують розроблені раніше план-конспекти уроків, у які вносяться зміни і доповнення відповідно до мети аналогічної лабораторної роботи (цікаві факти, завдання, нетрадиційні елементи проведення уроків). Готуючись до демонстрування підготовленого уроку, добирають дидактичні матеріали. Проводячи урок студент аргументує доцільність вибраних ним методів, прийомів, засобів, досягнення цілей навчання, виховання і розвитку.

Ролі учасників гри: вчитель, учні, експерти.

Обладнання для такої гри: інструкції учасникам гри, натуральна наочність, схематична наочність, опорні таблиці для аналізу уроку, план – конспект уроку, шкільна дошка.

Відмінністю від попередньої гри у даному випадку є те, що студент – вчитель повністю проводить урок трудового навчання згідно розробленого плану – конспекту; студенти – учні поводять себе згідно інструкції; студенти-експерти фіксують хід уроку і проводять його аналіз. Крім того, кожен з експертів більш глибоко аналізує один з аспектів діяльності „вчителя” (на окремих етапах уроку). Викладач, як і у попередньому випадку здійснює загальне керівництво грою.

На заключному етапі „вчитель” проводить самоаналіз проведеного уроку, виступають експерти з аналізом дій студента у такій послідовності:

- оцінюється вірність визначення навчальної, виховної і розвиваючої мети уроку;
- визначається основний етап уроку і виходячи з цього встановлюється тип уроку, характеризується відповідність його типу поставленій меті, а також структури уроку типу;
- характеризується ступінь доцільності використаних методів та прийомів навчання на кожному з етапів уроку, наочності та графічних завдань, рівень успішності вирішення завдань кожного етапу;
- визначаються недоліки та їх причини у досягненні навчально – виховних цілей уроку;
- формується загальна оцінка уроку: урок досяг, частково досяг або не досяг висунутих цілей і завдань;
- наводяться конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності уроку.

Педагогічний досвід переконує у перспективності такого прийому, як розробка викладачем „класифікатора типових помилок студентів”, куди занотовуються типові недоліки знань і умінь їх при вивченні даного предмету. Це дає можливість попереджувати їх на наступних етапах навчання. Думається, ефективним

буде і залучення студентів під час проходження педагогічної практики до ведення „Протоколу відвіданих занять” та „Щоденника спостереження”, куди вони будуть занотовувати недоліки та помилки у знаннях та вміннях учнів при вивченні окремих тем на заняттях з трудового навчання, а також діяльність вчителя та учнів на окремих етапах заняття.

Виходячи із спостережень за студентами видно, що застосування окреслених способів розвивальної допомоги на заняттях з теорії і методики трудового навчання підтверджує їх доцільність, правильність побудови і можливість використання на заняттях з теорії і методики трудового навчання, з метою попередження визначених недоліків підготовки майбутніх спеціалістів.

Таким чином, кваліфіковане знання психолого–педагогічних особливостей студентів, систематичне спостереження за рівнем сформованості їхніх когнітивних, креативних умінь дає можливість викладачу вищого навчального закладу розробити власну методику особистісно–орієнтованого навчання. Особливу увагу при проведенні наступних досліджень у цій області необхідно звернути на індивідуалізацію процесу навчання та організацію проектної діяльності студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Варзацька Л.О. Розвивальне навчання: Монографія. – Вид 2-е, доповнене, удосконалене - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. – 312 с.
2. Варзацька Л.О. Розвивальне навчання: Методика. //Директор школи, гімназії – 2002. – № 5, 6.
3. Коберник О. Модернізація підготовки майбутніх вчителів трудового навчання //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004 – №4
4. Сериков В.В. Личностно–ориентированное образование: К разработке дидактической концепции //Педагогика. – 1994. – № 5.
5. Харламенко В. Критерії підготовки вчителя трудового навчання //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2005 – №2
6. Юрженко В. Трудове навчання як основа формування системного уявлення про техногенне середовище //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004 – №2

Резюме. Одним из направлений усовершенствования трудовой подготовки учащихся общеобразовательной школы является повышение уровня методической подготовки учителей Трудового обучения. Такая подготовка будет особенно эффективной при использовании в учебном процессе развивающей помощи и педагогической поддержки.

Ключевые слова: способы развивающей помощи, педагогические игры, развивающее обучение, анализ ситуации.

The summary. One of ways of improvement of labour preparation of students of general school is the rise of level of methodical preparation of teachers of the labour teaching. Such preparation will be effective at it the use in the educational process of rozvivalnoi develop help and pedagogical support.

Key words: methods of developing help, pedagogical games, rozvivalne develop teaching, analysis of situation, supervision.

Одержано редакцією 14.10.2005.

УДК: 378.147.302.2

Є.І. МЕГЕМ

ВИЗНАЧЕННЯ КОМПОНЕНТІВ СИСТЕМИ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ З ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме: у статті визначаються структурні компоненти системи методичної підготовки студентів з проектно-технологічної діяльності, а також функціональні зв'язки між ними.

Ключові слова: система методичної підготовки; структурні компоненти; функціональні зв'язки.

Методична підготовка студентів з проектно-технологічної діяльності вносить вагомий вклад у загальну професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання і є ключовим елементом у соціалізації їх творчого потенціалу та самовираженні. Вона являє собою певну педагогічну систему з характерними тільки для неї структурними компонентами і функціональними зв'язками, які описують їх взаємодію між собою в середині системи та із зовнішнім середовищем. Структурні і функціональні компоненти були об'єктами досліджень в різних педагогічних системах – школа, ПТНЗ, педінститут, університет, технічний вищий навчальний заклад; досліджувалась наступність різних педагогічних систем [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7].

Проаналізувавши процеси створення та функціонування “дидактичних систем”, “педагогічних систем” ми прийшли до висновку, що система методичної підготовки повинна включати відповідні структурні компоненти та функціональні зв'язки які б у повній мірі описували її. Розробляючи систему методичної підготовки студентів з проектно-технологічної діяльності, на наш погляд, варто взяти за основу структуру запропоновану Л.Г. Вікторовою [4, 21-23] згідно якої система складатиметься із структурних компонентів, які об'єднані відповідними функціональними зв'язками. Причому головним принципом в організації системи

З М І С Т

<i>Постоловський Р.М.</i> До двадцятиріччя кафедри професійної педагогіки і трудової підготовки.....	3
<i>Янцур М.С.</i> Перспективи реформування трудової підготовки учнів загальноосвітніх навчальних закладів	4
<i>Кирильчук Ю.В.</i> Проблеми підготовки вчителя освітньої галузі „Технологія”	10
<i>Мегем Є.І.</i> Визначення компонентів системи методичної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання з проектно-технологічної діяльності	13
<i>Разумна Г.І.</i> Навчальний предмет як засіб естетичного виховання майбутніх вчителів трудового навчання	17
<i>Тюска В.Б.</i> Проблема творчості майбутнього педагога у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях	20
<i>Шутяк В.Г.</i> Особистісно-орієнтований підхід у трудовому навчанні молодших школярів	23
<i>Літковець О.Д.</i> Психолого-педагогічні умови формування графічних вмінь в учнів початкових класів	29
<i>Кашуба О. М.</i> Організація навчально-виховної діяльності на основі сприйняття й передачі інформації у початкових школах Німеччини.....	34
<i>Хоронжевський О.М., Янцур М.С.</i> Сформованість знань з культури праці та гігієнічної культури в учнів основної школи.....	38
<i>Войтко А.І.</i> Професійні проби як засіб підготовки учнів 8 – 9 класів до вибору професії.....	43
<i>Саух О.М.</i> Особистісні умови професійного самовизначення.....	45
<i>Ковальська Н.М.</i> До проблеми формування готовності старшокласників до свідомого вибору професії в сфері менеджменту	51
<i>Янцур М.С., Єзерська Н.Р.</i> Професійна спрямованість учнів 9-х класів північно-західного регіону України.....	54
<i>Парховнюк Г. О., Сингаївський Д.В.</i> Формування готовності до професійної діяльності старшокласників з використанням дидактичного комп’ютерного середовища.....	60
<i>Шкворець О.В.</i> Особливості використання образно-асоціативного підходу у проектуванні одягу.....	62
<i>Янцур М.С., Симонович Н.В.</i> Індивідуалізація процесу навчання учнів 8-9 класів конструюванню швейних виробів на основі диференційованих завдань	65
<i>Фещук Ю.В.</i> Шляхи розвитку просторового мислення студентів за допомогою комп’ютерної графіки	69
<i>Войтко А.І.</i> Підготовка студентів до профорієнтаційної роботи з учнями в процесі педагогічної практики.....	71
<i>Бордюк Н.А., Бордюк М.А.</i> Педагогічні особливості вивчення фундаментальних дисциплін студентами спеціальності „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання” в умовах нового освітнього простору	73
<i>Дем’яненко Т.П.</i> Шляхи вдосконалення змісту підготовки учнівської молоді до підприємницької діяльності в процесі трудового навчання.....	77
<i>Пшеничний В.В.</i> Методика навчання студентів розробці конструкторської документації за монопроекцією	80
<i>Федчишин Н.О.</i> Виховуюче навчання в контексті педагогічної теорії І.Ф. Гербарта	81
<i>Васильченко Г.Ю.</i> Проблеми активізації пізнавальної діяльності студентів у вищих педагогічних навчальних закладах	84
<i>Носова І.О.</i> Деякі аспекти професійної адаптації майбутніх вчителів трудового навчання.....	88
<i>Парасюк І.А.</i> Проблеми національно-громадянського виховання студентів	91
<i>Петрук Є.О.</i> Педагогічні коледжі технічного спрямування та стан графічної підготовки в них	95
<i>Козяр М.М.</i> Шляхи вдосконалення графічної освіти студентів в умовах застосування інформаційних технологій	98
<i>Мазурок В.Г.</i> Педагогічні умови формування в студентів системи понять еколого-економічного змісту	103
<i>Набочук Ю.К., Павлова Н.С.</i> Управління розумовою діяльністю школярів на уроках інформатики	112
<i>Білинська В.Л.</i> Роль шкільного садівництва і городництва в навчально-виховному процесі початку ХХ століття	116
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні ідеї та досвід М.І. Різоля в контексті розвитку українського баянного мистецтва	120
<i>Герасименко О.А.</i> Освітні заклади на Волині ХVI – ХVIII століть	125
<i>Мацшишина З.А.</i> Виховні аспекти декоративно-прикладного мистецтва в педагогічній думці України початку ХХ століття.....	128
<i>Малафійк І.В.</i> Дидактичний принцип системності.	132
<i>Відомості про авторів</i>	136

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 33

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Лазарчук В.В., Зброжек Д.Г.

Здано до набору 12.11.2005 р. Підписано до друку 30.12.2005 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 21,18. Обл. вид. арк. 21,49. Замовлення № 13/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і трудової підготовки (к. 98,
тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ
ОСВІТИ: ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ.** Наукові записки Рівненського державного
гуманітарного університету. Випуск 33. — Рівне: РДГУ, 2005. — 138 с.

ISBN 966 — 7281 — 08 — 4.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем педагогіки, дидактики, історії педагогіки, теорії і методики трудової підготовки, профорієнтації, виховання дітей та учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20